

Háskóli Íslands

Ríkisendurskoðun

Niðurstöður fjárhagsendurskoðunar á bókhaldi ársins 2019

Inngangur

Ríkisendurskoðun hefur farið yfir ákveðna liði í ársreikningi Háskóla Íslands fyrir árið 2019. Háskóli Íslands er A-hluta stofnun ríkissjóðs og er ársreikningur skólans og annarra A-hluta stofnanna ekki áritaðir sérstaklega og því ekki gefið álit á ársreikninginn sjálfan. Endurskoðun fer fram sem hluti af endurskoðun ríkisreiknings og gefur Ríkisendurskoðandi út álit á ríkisreikning í heild sinni.

Ársreikningurinn er lagður fram af stjórnendum stofnunarinnar og á ábyrgð þeirra í samræmi við lög og reglur.

Skoðunin tók mið af alþjóðlegum endurskoðunarstöðlum fyrir opinbera aðila. Val skoðunaraðgerða byggir á faglegu mati endurskoðandans, meðal annars á þeirri hættu að verulegir annmarkar séu á þeim liðum sem skoðaðir voru, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka.

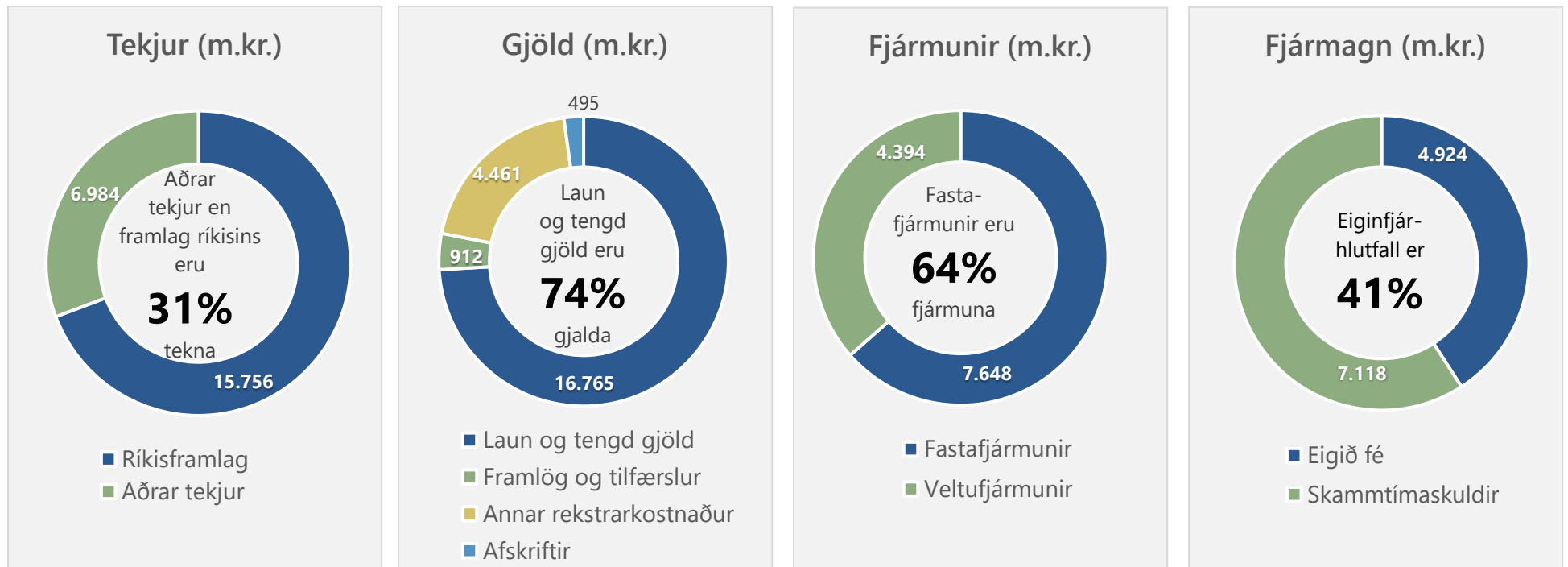
Við áhættumat er tekið tillit til þess innra eftirlits Háskóla Íslands sem varðar gerð og framsetningu tiltekinna liða ársreikningsins, til þess að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir og kanna hvort það tryggir viðunandi árangur. Endurskoðun á þeim liðum sem teknir voru fyrir felur einnig í sér mat á þeim reikningsskilaaðferðum og matsaðferðum sem stjórnendur beita við gerð ársreikningsins.

Í skýrslu þessari er fjallað almennt um vinnu við endurskoðun einstakra liða ársreikningsins og niðurstöður hennar. Endurskoðunarvinna byggir á góðu samstarfi við stjórnendur og starfsmenn. Starfsfólk Háskóla Íslands veitti þá aðstoð sem óskað var eftir og brást vel við ábendingum. Við færum þeim okkar bestu þakkir fyrir gott samstarf.

Efnisyfirlit

Inngangur.....	2	5.5	Laun og launatengd gjöld.....	9
1 Lykiltölur úr rekstri ársins 2019.....	4	5.6	Annar rekstrarkostnaður.....	10
2 Ábendingar og athugasemdir.....	5	5.7	Fastafjármunir.....	10
3 Áhættumat og mikilvægi.....	7	5.8	Veltufjármunir.....	10
4 Innra eftirlit.....	8	5.9	Skammtímaskuldir.....	10
5 Endurskoðun ársins.....	9	5.10	Eigið fé.....	10
5.1 Niðurstaða skoðunarinnar.....	9	6	Almennt um bókhaldið.....	11
5.2 Ársreikningur og framsetning hans.....	9			
5.3 Sviksemi.....	9			
5.4 Rekstrartekjur.....	9			

1 Lykiltölur úr rekstri ársins 2019

2 Ábendingar og athugasemdir

Vakin er athygli á eftirfarandi ábendingum og athugasemdum en smávægilegum ábendingum var komið beint á framfæri við stjórnendur þegar skoðunin fór fram.

1

Almennt um bókhaldið

Gerð er athugasemd við að aðgangur starfsmanna að bókhaldskerfinu er í sumum tilfellum of víðtækur og stangast jafnvel á við markmið innra eftirlits um aðgreiningu starfa. Gæta verður að því að ekki séu of margir starfsmenn með of víðtækan aðgang.

Texti með færslu þarf að vera lýsandi fyrir viðskiptin, skráning fylgiskjalsnúmers nægir ekki, enda segir í 4. mgr. 9. gr. fyrrnefndra laga: „Færslurnar skulu vísa til viðeigandi frumgagna og geyma skýrar upplýsingar um efni viðskipta eða annarra atvika, reikningsheiti og dagsetningu“.

Ganga þarf úr skugga um að réttmæt skjöl liggi til grundvallar færslu í bókhaldið. Í 1. mgr. 8. gr. laga 145/1994 um bókhald segir: „Sérhver færsla í bókhaldi skal byggð á áreiðanlegum og fullnægjandi gögnum sem rekja má til viðskiptanna“.

2

Tekjuskráning

Tryggja þarf, að færslur séu bókaðar á rétt tímabil, að þær færslur sem tilheyra viðkomandi ári verði bókaðar á það ár, þannig að lotun tekna milli tímabila verði rétt. Í 1. mgr. 9. gr. laga 145/1994 um bókhald segir: „Í bókhaldi skal skrá viðskipti jafnskjótt og þau fara fram

Lotun kreditreikninga reyndist ekki vera rétt. Margar viðskipta-kröfur eru orðnar mjög gamlar. Gerðir eru kreditreikningar á viðskiptamenn á árinu 2020, sem eiga við um fyrri ár (2016-2019). Kröfurnar ætti að afskrifa með hefðbundnum hætti

3

Launaferillinn

Ýmsar verklagsreglur hafa verið skráðar varðandi samskipti stofnunarinnar og launþegans varðandi margt það sem snýr að launþeganum. Launaferillinn hefur þó ekki verið skráður með formlegum hætti en er þó í föstum skorðum.

4

Annar rekstrarkostnaður

Tryggja þarf að ferðaheimildir liggi fyrir, vegna allra ferða sem farnar eru á vegum stofnunarinnar, hvort sem þær eru farnar innanlands eða erlendis.

5

Fastafjármunir

Tryggja þarf að undirkerfi eigna (FA) stemmi við stöðuna í fjárhagsbókhalda (GL)

6

Viðskiptakröfur

Afskrifa þarf gamlar viðskiptakröfur sem ekki hefur tekist að innheimta. Vakin er athygli á því að leita þarf formlegs samþykkis Ríkisendurskoðnar til að afskrifa viðskiptakröfur

7

Viðskiptaskuldir

Leggja þarf vinnu í að stemma af uppgjorsreikning virðisaukaskatts og gera viðeigandi leiðréttingar til að hann stemmi

3 Áhættumat og mikilvægi

Mat á áhættu og mikilvægi eru grundvallarþættir sem horft er til við skipulagningu og framkvæmd endurskoðunar. Þetta merkir að sjónum er sérstaklega beint að áhættusömum og verulegum liðum í reikningskilunum. Leitast er við að skipuleggja endurskoðunina með skilvirkni í huga, liður í því er að taka mið af eftirlitsumhverfi stofnunarinnar eins og kostur er.

Lögð er áhersla á að yfirfara ferla í tengslum við gerð reikningskilanna og verulega liði innan þeirra. Markmiðið með þessari yfirferð er meðal annars að afla upplýsinga um eftirlitsaðgerðir stjórnenda og að kanna virkni þeirra.

Eftirfarandi eru þeir liðir hjá stofnuninni sem voru taldir skipta mestu máli vegna endurskoðunarvinnu á árinu:

Í reikningskilum stofnunarinnar eru matskenndir liðir fyrst og fremst viðskiptakröfur.

Við skipulagningu endurskoðunar voru mikilvægismörk ákvörðuð sem 2% af gjöldum ársins, eða 226 milljónir króna. Mikilvægismörk eru sú fjárhæð skekkna sem er talin að hafi ekki áhrif á upplýstan lesenda reikningskilanna.

Mikilvægismörk eru því einn af grunnþáttum endurskoðunar og marka meðal annars umfang þeirra endurskoðunargagna sem aflað er. Eftir sem áður er öllum skekkjum, sem finnast og máli skipta, komið á framfæri við stjórnendur.

4 Innra eftirlit

Innra eftirlit byggir á þeim eftirlitsþáttum sem fyrirtæki og stofnanir starfrækja til að uppgötva, fyrirbyggja eða leiðrétta villur í skráningu, meðhöndlun eða birtingu upplýsinga. Mikilvægir eftirlitsþættir og önnur öryggisatriði sem styðja við réttar fjárhagsupplýsingar geta meðal annars verið hluti af fjárhags- og hugbúnaðarkerfum fyrirtækisins og stoðkerfum þeirra.

Stjórnendur Háskóla Íslands bera ábyrgð á innra eftirliti stofnunarinnar og þurfa því að hafa yfirsýn yfir fyrirkomulag innra eftirlits og þekkja tilgang þess. Stjórnendur skulu setja verklagsreglur um innra eftirlit og ganga reglulega úr skugga um að innra eftirlitið virki eins og til er ætlast.

Við endurskoðunina er tekið tillit til innra eftirlits í tengslum við ársreikning í þeim tilgangi að móta endurskoðunaraðferð í samræmi við aðstæður. Megináhersla er lögð á að finna og greina eftirlitsaðgerðir hjá stofnuninni þar sem brugðist er við verulegum áhættum er varða fjárhagsupplýsingar sem birtast í ársreikningi.

Tveir mikilvægir eftirlitsþættir, sem almennt eiga við um flestar stofnanir, geta dregið verulega úr möguleikum óheiðarlegra starfsmanna til fjárdráttar, svika eða annarra ólögðra athæfa séu þeir virkir. Annars vegar er það aðskilnaður bókhalds- og fjárreiðustarfa og hins vegar kostnaðareftirlit sem felur í sér að engin útgjöld megi greiða nema fyrir liggja áritað samþykki viðeigandi ábyrgðaraðila.

Því betur sem hægt er að treysta á innra eftirlit stofnunarinnar, því skilvirkari verður endurskoðunin þar sem virkt innra eftirlit dregur úr umfangi þeirrar gagnaskoðunarvinnu sem gera þarf.

5 Endurskoðun ársins

5.1 Niðurstaða skoðunarinnar

Sú skoðun sem var gerð er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla fyrir opinbera aðila.

5.2 Ársreikningur og framsetning hans

Ársreikningurinn byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður í samræmi við lög um opinber fjármál, lög um ársreikninga, reglugerð um framsetningu og innihald ársreikninga auk stjórnvaldsákvarðana. Ársreikningurinn er unninn af Fjársýslu ríkisins.

5.3 Sviksemi

Samkvæmt endurskoðunarstöðlum ber Ríkisendurskoðun skylda til þess að kanna með sérstökum aðgerðum þá hættu sem stofnuninni stafar af hugsanlegri sviksemi og rangfærslum í bókhaldi vegna slíks. Farið var yfir þessi mál með innri endurskoðanda og fjármálastjóra. Hlutverk endurskoðandans hvað varðar sviksemi er að öðlast nægjanlega vissu um að reikningsskilin séu án verulegra rangfærslna sem rekja má til sviksemi.

5.4 Rekstrartekjur

Meginmarkmið með skoðun á tekjum er að kanna heild, tilvist og lotun, þ.e. að allar tekjur sem tilheyra stofnuninni skili sér og að þær séu færðar á rétt tímabil. Við endurskoðun ársins var verklag við tekjufærslur yfirfarið og kannað, breytingar milli ára og frávik greind og úrtak tekið úr reikningum við áramót.

Stærstu tekjupóstar stofnunarinnar fyrir utan lögbundið framlag ríkissjóðs, eru vegna sölu á vöru og þjónustu 2.601 m.kr., þá koma tekjur vegna innbyrðis framlaga milli A-hluta stofnana 1.854 m.kr. og framlög frá öðrum en ríkissjóði og gjafir 1.610 m.kr.

Lotun kreditreikninga reyndist ekki vera rétt. Margar viðskipta-kröfur eru orðnar mjög gamlar. Gerðir eru kreditreikningar á viðskiptamenn á árinu 2020, sem eiga við um fyrri ár (2016-2019). Kröfurnar ætti að afskrifa með hefðbundnum hætti

5.5 Laun og launatengd gjöld

Við endurskoðun ársins var verklag við færslu launa yfirfarið og kannað, sundurliðaður launakostnaður borinn saman milli ára og frávik greind. Launakerfið stemmir ekki við fjárhagsbókhaldið en munurinn liggur í launum sem færð eru á verk í vinnslu. Ýmsar verklagsreglur hafa verið skráðar varðandi samskipti stofnunarinnar og launþegans varðandi margt það sem snýr að launþeganum. Launaferillinn hefur þó ekki verið skráður formlega en er í föstum skorðum. Fylgt er leiðbeinum Fjársýslunnar varðandi launavinnslu og dagsetningar vegna launavinnslu virtar.

Launaferillinn er hefur ekki verið skráður með formlegum hætti. Hann þarf að setja upp og skrá formlega.

5.6 Annar rekstrarkostnaður

Í skoðun á öðrum rekstrarkostnaði felst að aflað er þekkingar á þeim verkferlum sem undir viðfangsefnið falla og því innra eftirliti sem er til staðar vegna þeirra, auk prófana á innra eftirliti og frekari gagnaskoðun.

Skoðað var hvort og þá hvernig gengið var frá ferðaheimildum vegna ferða á vegum stofnunarinnar bæði innanlands og erlendis. Í þeim tilfellum sem ferðast er innanlands liggur ferðaheimild ekki fyrir í öllum tilfellum.

Tryggja þarf að ferðaheimildir liggi fyrir, vegna allra ferða sem farnar eru á vegum stofnunarinnar, hvort sem þær eru farnar innanlands eða erlendis.

5.7 Fastafjármunir

Farið var yfir það að meðferð rekstrarfjármuna sé í samræmi við reikningsskilareglur. Tekið var úrtak úr eignfærslum og réttmæti þeirra staðfest.

Stórar fjárfestingarákvarðanir eru teknar í samráði við ráðuneytið og með sérstökum framlögum á fjárlögum.

Á árinu 2019 voru varanlegir rekstrarfjármunir keyptir fyrir samtals 747,5 m.kr. og afskriftir námu 494,9 m.kr. Bókfært verð varanlegra rekstrarfjármuna nam 3.541,4 m.kr. í árslok.

Undirkerfi eigna (FA) stemmir ekki við fjárhagsbókhaldið (GL)

5.8 Veltufjármunir

Undir veltufjármuni falla viðskiptakröfur, tengdir aðilar, aðrar kröfur og fyrirframgreiddur kostnaður ásamt handbæru fé.

Viðskiptakröfur voru skoðaðar með greiningaraðgerðum. Viðskiptakröfur eru margar orðnar mjög gamlar og dæmi er um að þær nái aftur til ársins 2016.

Afskrifa þarf gamlar viðskiptakröfur sem ekki hefur tekist að innheimta. Vakin er athygli á því að leita þarf formlegs samþykkis Ríkisendurskoðnar til að afskrifa viðskiptakröfur

Óskað var eftir staðfestingarbréfum frá fjármálastofnunum og þau borin saman við stöðu handbærs fjár í bókhaldi.

5.9 Skammtímaskuldir

Undir skammtímaskuldir falla viðskiptaskuldir, tengdir aðilar, ýmsar skammtímaskuldir, auk frestunar tekna vegna fjárfestingarheimilda. Viðskiptaskuldir voru skoðaðar með greiningaraðgerðum. Beðið var um afstemmingu á 10 stærstu birgjum. Í þremur tilfellum var byrjunarstaða afstemmingarinnar önnur en lokastaðan var í lok ársins 2018.

Leggja þarf vinnu í að stemma af uppgjorsreikning virðisaukaskatts og gera viðeigandi leiðréttingar til að hann stemmi. Uppgjorsreikningurinn var síðast „á núlli“ þann 19.12.2018. Hann virðist ekki hafa stemmt allt árið 2019

Leggja þarf vinnu í að stemma af uppgjorsreikning virðisaukaskatts og gera viðeigandi leiðréttingar til að hann stemmi

5.10 Eigið fé

Eigið fé stofnunarinnar var jákvætt um 4.923,6 m. kr. og skuldir námu 7.118,3 m.kr. Áætlað framlag á móti orlofsskuldbindingu í stofnefnahagsreikningi, að fjárhæð 969,7 m.kr., var fært á árinu 2017 skv. fyrirmælum fjármála- og efnahagsráðuneytisins, sbr. einnig frumvarp til laga um staðfestingu ríkisreiknings fyrir árið 2017.

6 Almennt um bókhaldið

Hjá stofnuninni eru til staðar verklagsreglur og fer skráning bókhalds og uppgjör alfarið fram í rafrænu umhverfi og er mikil vinna lögð í afstemmingar. Verklagsreglur þessar eru þó ekki allar skrásettar með formlegum hætti.

Farið var yfir aðgang starfsmanna á fjármálasviði að bókhaldskerfinu. Það kom í ljós að nokkrir starfsmenn hafa of víðtækan aðgang, svo víðtækan að hann stangast á við markmið innra eftirlits um aðgreiningu starfa.

Gerð er athugasemd við að aðgangur starfsmanna að bókhaldskerfinu er í sumum tilfellum of víðtækur og stangast jafnvel á við markmið innra eftirlits um aðgreiningu starfa. Gæta verður að því að ekki séu of margir starfsmenn með of víðtækan aðgang, þegar minni aðgangur gæti dugað.

Ríkisendurskoðun
Bríetartúni 7 – 105 Reykjavík
Sími 448-8800

postur@rikisendurskodun.is – www.rikisendurskodun.is